

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Ob desetletnici vojne.

Danes deset let je napovedala Avstro-Ogrska vojno Srbiji in izzvala s tem najstrašnejšo svetovno vojno, kar jih je sploh kedaj doživelo človeštvo. Med narodi, ki so bili od grozot vojne v prvi vrsti prizadeti, pa spada tudi naš narod. Vzroka za to dovolj, da se spominjamo usodne desetletnice.

Ne mislimo pa pri tem vzbujati nobenih rekriminacij, ker nam je važen pogled v preteklost samo v toliko, v kolikor pomeni vzpodbudo za prihodnost. Zlasti pa odklanjamo vsako razpravljanje o vojnih krivcih in o onih naših ljudeh, ki ob izbruhu vojne niso poznali svoje nacionalne dolžnosti, ker je vsaka časopisna razprava o tem vprašanju danes že zastarela. Samo v preobratni dobi je bilo razpravljanje o vojnih krivcih upravičeno, ker je revolucionarno razpoloženje ustvarilo svoj poseben kodeks, ki je dovolil obračune. V tistem hipu pa, ko se je revolucionarno razpoloženje prenehalo, je postalo tudi vsako obračunavanje napadno, zakaj s svojim lojalnim obnašanjem pod Jugoslavijo si je vsakdo pridobil odpuščanje za greh svoje predpreobratne udanosti Avstriji. Vsako oponašanje prejšnjih grehov je delo proti konsolidaciji države in ni razveseljivo, da je treba ob desetletnici vojne to povdariti.

Desetletnica vojne nam je važna le kot nauk za prihodnost. Pred desetimi leti smo bili Slovenci na veliko borbo za naše ujediničenje nepriznani in v tem je bistven vzrok, da je za nas končala vojna z izgubo 600.000 mož.

Kakor pred desetimi leti, tako so tudi danes pred nami velike naloge. Če je šlo pred desetimi leti za to, da si svobodo priborimo, potem gre danes za to, da prejeto svobodo utrdimo. Kakor so morali biti leta 1914. pripravljeni Srbi na žrtve, da so mogli izvesti ujediničenje, tako moramo biti pripravljeni mi, da z žrtvami svobodo utrdimo.

Predvsem pa moramo žrtvovati svoje strankarske interese. To naše pretrgano strankarstvo se mora nehati in veljati smejo le državni interesi, strankarski pa le v toliko, v kolikor državne utrujejo.

Žrtvovati pa je treba tudi osebne interese. Če smo zahtevali za časa vojne, da mora vojak žrtvovati za blagor domovine svoje življenje, potem smemo tudi zahtevati, da žrtvuje politik svojo pozicijo. Osebni interesi ne smejo ovirati konsolidacije države, temveč tudi oni morajo biti podrejeni splošnim ozirom.

Smu v dobi gradnje in zato združene dela. Nujna posledica tega pa je, da mora priti do enotne fronte vseh, ki hočejo delati za državo. Posamezniki, ki to skupno fronto s svojimi intrigami ovirajo, naj odstopijo, ker nihče ni nadomestljiv.

Vsako skupno delo je nemogoče, če ne vlada med sodelavci zaupanje, če ne velja med njimi dana beseda. Tudi iz te resnice je treba izvajati konsekvence.

Pred nami je težka naloga utrditve pribojevanje svobode. Je to naloga vsega našega naroda in zato se ne sme nikogar od dela izključiti. Nasprotno je treba ves narod pridobiti za zadržavno delo. Naravnost usodopolno pa bi postalo, če bi se cele plasti naroda, cele pokrajine odbijale od skupnega dela, Jugoslavija je rudiment, če ni ves jugoslovanski narod enoten v ljubezni do Jugoslavije.

Ni naloga naše države v tem, da brani svobodo Jugoslavije proti Jugoslovenom, temveč naloga države je, da jo brani proti tujemu svetu, ker samo ta jo ogroža. In dalje je naloga naše države, da je opora bratom tam preko, da jim ohrani vsaj nacionalno življenje, če jih je morala že politično žrtvovati.

Da izvede država ta svoj cilj, pa je treba sodelovanja vseh in zato je treba, da država pridobi z dobrim delom svoje državljanke za sebe. V tem ozirom je država kakor trgovec. Dobro blago in trgovec bo uspeval, slabo blago in trgovec bo propadel, pa če se poslužuje še tako kričave reklame. Samo reklama brez ne pomaga.

Seja glavnega odbora Narodne radikalne stranke.

Beograd, 25. julija. Včeraj popoldne se je pričela seja glavnega odbora radikalne stranke, na kateri je bilo prečitano poročilo veriifikacijskega odbora, kar je trajalo poldrugo uro. Verificirana so bila vsa polnomočja razven nekaterih poedinih delegatov iz moravskega okrožja, kjer vlada v radikalni stranki razdvojenost. Prvi je govoril na seji ministrski predsednik Nikola Pašić.

Govor g. Pašića.

Gosp. Pašić je razložil zgodovino radikalne stranke in sedanje krize. Poudarjal je, da se je vlada prepričala, da je potreben razpust parlamenta in nove volitve. V tem smislu je tudi poslal kroni pismo predstavko, v kateri je vladarju razložil, da so edini izhod volitve. Če bi kralj na to ne pristal, bo Pašić podal ostavko. Koncentracijska vlada je po njegovem prepričanju nemogoča, ker je izključeno sodelovanje s strankami, ki imajo federalistične in avtonomistične programe in ki so na strani Radića. Ker so posamezne stranke celo spremenile svoje programe, je nadaljnje politično delovanje nemogoče in je edini izhod apel na narod. Radikalna stranka vztraja na načelu državnega edinstva in izvedbe vidovdanske ustave ter se v tem pogledu ne more spuščati v noben kompromis.

Pašićev govor je bil sprejet z dolgotrajnim odobravanjem. Nato je vstal predsednik narodne skupščine

g. Ljuba Jovanović,

ki je v mirnem in odločnem govoru orisal svoje stališče v sedanjem političnem položaju. Pojasnil je svoje odnose s Pašićem, proti kateremu on ni bil nikdar, ter je tudi orisal svojo dolžnost, da vedno dela za parlamentarno vladno. Kot predsednik narodne skupščine ima dolžnost, da ustvarja teren za delo v skupščini, kar je izjavil

Jovanović in Pašić o položaju.

Beograd, 25. julija. Po seji glavnega odbora se je vršila v narodni skupščini konferenca med g. Jovanovićem, Mišo Trifunovićem in Veljo Vukičevićem. Ob odhodu iz predsedništva narodne skupščine je g. Jovanović izjavil Vašemu dopisniku sledeče: Glavni odbor stranke je celo stvar vzel v razmotrivanje. Upam, da bo jutri vse izvršeno in da bo rešitev povoljna za stranko. Toda, kakšna bo rešitev, ne morem reči, ker je to stvar stranke.

Beograd, 25. julija. Isto, kakor g. Jovanović je izjavil tudi g. Pašić ob priliki izhoda iz narodne skupščine, da je situacija povoljna in da mora sedaj glavni odbor izraziti svoje mnenje.

UREDITEV PROMETA MED NAŠO DRŽAVO IN ITALIJO.

Beograd, 25. julija. Včeraj so bila zaključena pogajanja med našo in italijansko delegacijo za trgovinska pogajanja in je bila podpisana konvencija med našo državo in Italijo o ureditvi prometnih vprašanj. S to konvencijo se urejuje brzi in potniški promet med obema državama. Dva originala te konvencije sta podpisala od naše strani prometni minister Svet, Popović in Savva Kukić, s strani Italije pa general Bodrero. Istočasno je bil tudi podpisan protokol o podpisu te konvencije.

Zato ne govorimo o državotvornosti in državotvornih elementih, temveč delajmo raje, da bo vsak državljan element dela in reda in Jugoslavija bo cvetela in postala prava mati vseh Jugoslovenov.

Ob desetletnici svetovne vojne je treba zaljučiti naše priprave za končno konsolidacijo države. V kateri smeri se morajo vršiti te priprave, je življenje že jasno pokazalo. Ta nauk izvesti je naloga desetletja, ki ga danes pričena mo in ki mu bo zgodovina dala ime koncentracijskega kabineta, če smo svoje nalogo prav razumeli.

tudi kralju. Glede izvajanja vidovdanske ustave je dejal Jovanović, da ne gre sedaj za to izvajanje, ker se ustava tudi dosedaj ni izjavila popolnoma, kakor bi se morala in kakor so vsi za to izvajanje. To nam dokazujejo nerednosti in nepravilnosti v naši državni upravi. Nadalje je nastopil Jovanović proti metodam samostojnosti demokratov, ki izživajo nevoljo naroda. Gosp. Jovanović je nadalje poudaril, da je treba delovati pred vsem za pomirjenje strasti in skušati omogočiti delo v parlamentu. Odločitev v tem vprašanju pa prepusti glavnemu odboru stranke.

Tudi govor predsednika Jovanovića je bil sprejet z dolgotrajnim odobravanjem. Za njim je govoril še Aleksa Žiljević, ki se je izjavil za volitve. Dejal je, da bo deloval tako, kakor bo to zahtevala enotna stranka. Po njegovem govoru je bila seja zaključena malo po polosmi uri zvečer. Poslanci in delegati so se po seji izjavili, da vlada v stranki popolna enodušnost in da o kaki cepitvi ne more biti govora.

Nadaljevanje seje je bilo določeno za danes ob 9. uri popoldne.

Beograd, 25. julija. Po seji glavnega odbora je g. Pašić odšel domov z g. Stanojevićem, s katerim sta se doma še dolgo razgovarjala o situaciji. G. Stanojević upa, da bo ostala stranka edinstvena ter da ne bo prišlo do cepitve stranke.

Beograd, 25. julija. Glavni odbor radikalne stranke je konstatiral, da ima sedaj na svoji strani 95 mandatov iz notranjosti. Vsi ti imajo pravico glasovanja, staviti predloge in aktivno delovati. Narodni poslanci smejo samo prisostvovati seji. Vaš dopisnik se je razgovarjal z več člani glavnega odbora in je dobil utis, da so v glavnem vsi za g. Pašića. So to po večini stari radikali in prijatelji g. Pašića.

OPOZICIJA IN SEJA GLAVNEGA ODBORA.

Beograd, 25. julija. Včerajšnji dan je prinesel nekoliko važnih dogodkov. Seja glavnega odbora radikalne stranke je središče, okoli katerega se vrše vsi dogodki. Opozicija je pričakovala velikih spopadov in eventualno tudi prekinjenje seje, medtem ko do tega ni prišlo.

DR. NINČIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 25. julija. Sinoči ob 8. uri je bil zunanji minister dr. Ninčić v dvoru in bil sprejet pri kralju v avdienci. G. Ninčić je kralju obvestil o situaciji in seji glavnega odbora radikalne stranke.

VLADA CANKOVA BO PROVOJIRALA REVOLUCIJO.

Beograd, 25. julija. Po vestih iz Sofije so izvršene vse priprave za izvršitev komunistično-zemljoradniškega pokreta in pobune. To pobuno naj bi inscenirali agenti vlade Cankova. Zandarmerske in vojaške čete so prešle v mejne linije, da bi onemogočile beg komunistov in zemljoradnikov v slučaju, da nastane pobuna. Cankov se je radi tega umaknil na dopust v Varno. Vojni minister general Vlkov in notranji minister general Rusjev sta ostala v Sofiji, da vodita odhod operacije proti komunistom in zemljoradnikom, medtem, ko bodo njih agenti prehodno izvajali neredne. Vladni tisk nadaljuje kampanjo proti komunistom in zemljoradnikom in zahteva, da se odrede vse mere, da se onemogoči pobuna.

REGULIRANJE IZPLAČEVANJA BOLGARSKIH REPARACIJ NAŠI DRŽAVI.

Beograd, 25. julija. Danes popoldne ob 4. uri prične seja naše in bolgarske delegacije za reguliranje in izplačevanje bolgarskih reparacij v žitu in koruzi, ki jih dolguje Bolgarska naši državi po sofijskem sporazumu. Seji bo predsedoval finančni minister dr. Stojadinović.

Današnja seja.

Nikola Uzunović,

ki je najbolj iznenadil vse prisotne ker so vsi mislili, da je najgorečnejši Jovanovićev pristaš, ki pa se je v resnici izrekel za Pašića. Zahteva pa, da se klerikalci odrečejo v slučaju, če bi se jih sprejelo v kombinacijo, slovenskemu separatizmu in da priznajo vidovdansko upravo; dalje da prenehajo in prekličajo svoje komunique. Da se odrečejo radičevcem in opozicijskemu bloku; sicer pa je za volilno vladu Pašića in Pribičevića.

Poslednja govornika sta bila Zika Tajiš iz Smedereva in pa dr. Grgin iz Velike Kikinde. Oba sta se izreкла za politiko g. Pašića. Tajiš celo pravi, da se ne brani Pribičevića, temveč da naj gre nacionalni blok v slučaju potrebe tudi edinstveno v opozicijo.

Dr. Grgin

zameri Pribičeviću njegovo delovanje, je pa navdušen za volitve. Popoldne bosta govorila še dr. Salovic iz Kočevja in dr. Ravnik iz Maribora.

Seja je bila prekinjena ob 12. uri 30 minut in se nadaljuje popoldne ob 4. uri. Kakor domnevajo, se bo zvedelo za sklepe seje danes zvečer. O izidu in sklepih seje obstojata dve kombinaciji: ali bo na seji sprejeta resolucija, ali pa bodo dali absolutno oblast v stranki in vladi g. Pašiću. Tudi resolucija mora odobravati politiko g. Pašića. Večina govornikov je za Pašića. Zato smatramo, da je zmaga Pašiću zagotovljena, ker pripisujejo 90 glasov Pašiću, samo 20 pa Jovanoviću.

Beograd, 25. julija. Kakor doznava Vaš dopisnik, se bo seja glavnega odbora radikalne stranke se je vršila bo označena politika radikalne stranke. Sedaj so na seji razpravljali o občnih in načelnih vprašanjih. Diskusija bo trajala toliko časa, dokler ne pride na vrsto vprašanje volilne vlade ali koalicije. Tu se bo diskusija prekinila in končala z resolucijo. Najvažnejša vprašanja pa, ki jih ne morejo vsi rešiti, bodo rešili gg. Pašić, Jovanović in Stanojević.

OPOZICIJA IN DANAŠNJA SEJA.

Beograd, 25. julija. Po seji glavnega odbora radikalne stranke se je vršila seja opozicijskega bloka. Konstatirali so na tej seji, da je položaj za Jovanovića zelo neugoden, ker Jovanović ni izkoristil pravega trenutka in ni takoj sestavil vlade. Opozicija vendar upa, da se bo za rešenje tega spora našla neka srednja linija, tako da bi bil po točni stari kombinaciji g. Jovanović delegiran za predsednika vlade, a g. Pašić bi pa ostal še nadalje šef stranke.

PROTEST FRANCIJE.

London, 25. julija. Včerajšnja seja antantnih delegatov in predsednikov komisij je doživela krizo. Herriot je ostro nastopil proti upnikom, ki so s svojimi zahtevami zadeli suvereniteto Francije. Herriot je izjavil, da Francija ne popusti v točkah, ki se tičejo svobode in suverenitete Francije, niti za las. Nadalje je bil Herriot odločno proti temu, da se omeji delokrog reparacijske komisije. Glavni plačilni agent, zastopnik lastnikov obligacij in ameriška delegacija naj vstopijo v reparacijsko komisijo le s posvetovalnim glasom. Ne smejo pa glasovati o zadevah Nemčije. Francija ima nad 50% reparacijskih zahtev, zato ji pripade večina v komisiji.

Borzna poročila.

Beograd, 25. julija. Dunaj 0.119250—0.1194, Praga 251.50, Milan 364.50—364.75, Pariz 438, London 372—372.50, Curih 15.56, New York 84.35—84.40.

Curih, 25. julija. Beograd 46 (blago), Trst 23.55, London 23.95, New York 543.7750, Pariz 27.90, Praga 16.17, Dunaj 76.625.

Trst, 25. julija. (Predborza) Beograd 27.35—27.40, London 101.70—101.90, New York 23.05—23.15, Pariz 118.50—119, Praga 68.50—68.75, Dunaj 325—327, Curih 425.50—426.50.

Dunaj, 25. julija. Beograd 833, Trst 30.69, London 312, New York 709.38, Pariz 36.42, Praga 21.09, Curih 139.55.

Beleške.

»Slovenski Narod« pravi, da mu je zmanjkalo prostora za polemiko z nami. Ker je splošno znana resnica, da mu je pamet že zdavno zmanjkala in ker vemo, da je bila prosta volja tudi že lani prodana, potem bi res radi vedeli, kaj je »Slovenskemu Narodu« sploh še ostalo?

